

An Analysis of The Position, Opportunities and Challenges of Instructional Design in Blended Learning Environment with an Emphasis on the Professional Position of the Teacher

H. Moradimokhles^{*1}, H. Sadeghpurmahabadi²

1. Associate professor, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran

2. MA student of educational technology, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran

ABSTRACT

Background and Objectives: The introduction of new technologies into the field of education led to the formation of new environments such as blended learning environments. Meanwhile, the element of instructional design in blended learning environments is considered to be one of the important and influential components. Therefore, the purpose of the current research is to explain the place of instructional design in the blended learning environment in today's era. **Methods:** This study was conducted based on a systematic review of PRISMA in 7 databases, i.e. Scopus, Eric, Web of Science, Springer, ScienceDirect, Wiley Online Library, and Taylor and Francis in July 1402. Based on the ethical criteria and strategies, from among 1446 related articles, 201 articles were selected and finally, after passing the considered criteria and screening and evaluating the concrete and POP scientometric software, 24 articles were selected to complete the in-depth research and analysis. **Findings:** The analysis of selected research, based on the desired criteria, approved the effective use of instructional design in blended learning to achieve educational goals. Also, the use of instructional design in blended learning facilitates learning, involvement in learning, activation, lifelong learning, interest, and responsibility of learners. Among the fundamental challenges of this environment are the lack of standardized educational software that facilitates comprehensive interaction across various dimensions, insufficient financial resources, and the absence of a cohesive supportive perspective. **Conclusion:** The results of the present study show that the element of instructional design is one of the vital elements of blended learning environments. Also, the analysis of selected studies, based on the desired criteria, approves the effective use of various instructional design patterns in blended learning environments to achieve educational goals at different levels of learning. Also, the type of approach that educators choose in instructional design in blended learning environments affects the degree of realization of various learning goals of learners.

Keywords:

. Blended learning environment
. Instructional Design
. Professional Teacher
. Learning
. Systematic review

Authors:

1. moradimokhles@basu.ac.ir

2. h.sadeghpur@litr.basu.ac.ir

Citation (APA): Moradimokhles. H, Sadeghpurmahabadi. H. (2025). An Analysis of The Position, Opportunities and Challenges of Instructional Design in Blended Learning Environment with an Emphasis on the Professional Position of the Teacher . *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 10(1), 27-54.

<https://doi.org/10.48310/tpd.2025.16498.1167>

Received: 2024/07/10

Revised: 2024/12/13

Accepted: 2025/02/26

Published online: 2025/03/21

Publisher: Farhangian University

© The Author(s).

Article type: Research Article

فصلنامه توسعه حرفه‌ای معلم

شاپا چاپی: ۲۴۷۶-۵۶۱۹

شاپا چاپی: ۲۴۷۶-۵۶۰۰

تحلیلی بر جایگاه، فرصت‌ها و چالش‌های طراحی آموزشی در محیط یادگیری تلفیقی با تأکید بر جایگاه حرفه‌ای معلم

حسین مرادی مخلص^{۱*}، حدیثه صادق پورمهابادی^۲

۱. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، رشته تکنولوژی آموزشی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: ورود فناوری‌های جدید به حوزه آموزش، باعث شکل‌گیری محیط‌های جدیدی همچون محیط‌های یادگیری تلفیقی شده است. در این میان، عنصر طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی از مؤلفه‌های مهم و تأثیرگذار محسوب می‌شود. این مؤلفه مهم و محیط‌های یادگیری تلفیقی دارای عناصر و بخش‌هایی هستند که جهت تأثیرگذاری مناسب می‌بایست تبیین گردد. هدف از پژوهش حاضر، تبیین جایگاه، فرصت‌ها و چالش‌های طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی با تأکید بر جایگاه حرفه‌ای معلم در عصر حاضر است. روش‌ها: این پژوهش از نظر هدف از نوع پژوهش کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها از نوع پژوهش‌هایی کیفی است که به روش مرور نظام‌مند و با مدل پریزما انجام شده است. کلمات کلیدی این پژوهش در هفت پایگاه داده خارجی Scopus, Eric, Web of Science, Springer, Scopus, Eric, Web of Science, Springer, Wiley Online Library, Taylor and Francis بر اساس راهبردهای جستجو مورد بررسی قرار گرفت. براساس معیارهای اخلاقی و راهبردهای انتخاب، از بین ۴۴۶ مقالات مرتبط در بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۳ میلادی، ۲۰۱ مقاله انتخاب شد که در نهایت پس از عبور از معیارها و غربالگری در نظر گرفته شده و ارزیابی بتن و نرم‌افزار علم‌سنجی POP، ۲۴ مقاله جهت تکمیل تحقیق و تحلیل عمیق انتخاب شد. یافته‌ها: تحلیل پژوهش‌های انتخاب‌شده بر اساس معیارهای موردنظر حاکی از کاربرد اثربخش طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی برای رسیدن به اهداف آموزشی با تأکید بر نقش و جایگاه حرفه‌ای معلم بود. همچنین به‌کارگیری طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی باعث تسهیل یادگیری، درگیری در یادگیری، فعال‌شدن، یادگیری مادام‌العمر، علاقه و مسئولیت‌پذیری فراگیران می‌گردد. از جمله چالش‌های اساسی این محیط می‌توان به کمبود درس‌افزارهای استاندارد که امکان تعامل فراگیر در ابعاد مختلف را فراهم سازد، کمبود منابع مالی و نبود یک نگاه حمایتی منسجم اشاره کرد. نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که عنصر طراحی آموزشی یکی از عناصر حیاتی محیط‌های یادگیری تلفیقی برای معلمان حرفه‌ای محسوب می‌شود. همچنین تحلیل پژوهش‌های انتخاب‌شده بر اساس معیارهای موردنظر، حاکی از کاربرد اثربخش انواع الگوهای طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی جهت رسیدن به اهداف آموزشی در سطوح مختلف یادگیری دارد. همچنین نوع رویکردی که معلمان در طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی انتخاب می‌کنند، در میزان تحقق انواع اهداف یادگیری فراگیران تأثیر دارد.

واژه‌های کلیدی:

- محیط یادگیری تلفیقی
- طراحی آموزشی
- معلم حرفه‌ای
- یادگیری
- مرور نظام‌مند

نویسندگان:

1. moradimokhles@basu.ac.ir
2. h.sadeghpur@litr.basu.ac.ir

استناد به این مقاله: مرادی مخلص. حسین. صادق پورمهابادی. حدیثه. (۱۴۰۴). تحلیلی بر جایگاه، فرصت‌ها و چالش‌های طراحی آموزشی در محیط یادگیری تلفیقی با تأکید بر جایگاه حرفه‌ای معلم. توسعه حرفه‌ای معلم، ۱۰(۱)، ۵۴-۲۷.

DOI: 10.48310/tpd.2025.16498.1167

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۲۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۸

ناشر: دانشگاه فرهنگیان

نوع مقاله: پژوهشی

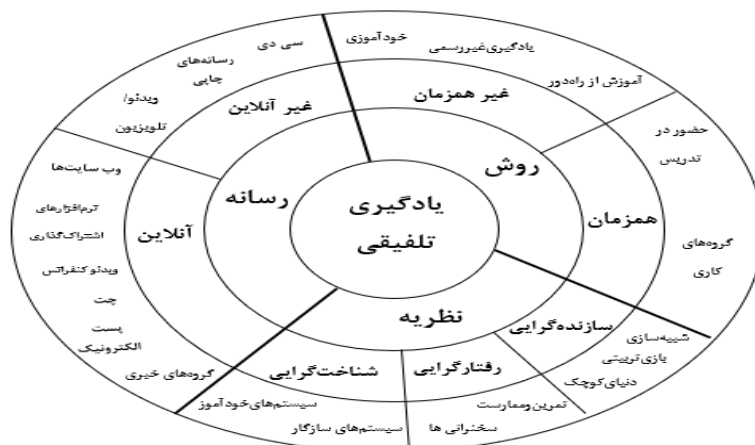
© نویسندگان.

<https://tpdevelopment.cfu.ac.ir>

مقدمه

باتوجه به تحولات در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات، نظام‌های آموزشی و تعلیم و تربیت با چالش‌های جدیدی روبرو شدند و یکی از این تغییرات، ظهور آموزش الکترونیکی بود. آموزش الکترونیکی در پاسخ به نیازهای روزافزون فراگیران، برای آموزش رسمی در سراسر جهان به وجود آمد، اما پس از مدتی ضعف‌های این نوع آموزش مشخص شد. در پروژه گزارش فناوری مینه‌سوتا^۱ به این نتیجه رسیده‌اند که به طور متوسط، عملکرد دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم و ششم که به صورت الکترونیکی آموزش دیدند، در مهارت‌های زبانی، خوانایی و ریاضی در مقایسه با دانش‌آموزانی که آموزش سنتی داشتند ضعیف‌تر است (عطاران، ۱۳۸۵). یکی دیگر از ضعف‌های آموزش الکترونیکی عدم وجود ارتباطات بین فردی است. این ضعف می‌تواند اثربخشی یادگیری را کاهش دهد. پژوهش‌ها حاکی از آن هستند که کاهش تعاملات بین فردی به‌ویژه تعاملات بین دانش‌آموزان و مربیان می‌تواند مانعی برای درک دانش‌آموزان از موضوعات پیچیده شود که اغلب باعث کاهش انگیزه و رضایت در میان دانش‌آموزان می‌گردد؛ زیرا ممکن است در فرایند یادگیری خود، احساس انزوا کنند (کریستیوان^۲، ۲۰۲۱؛ الرایس^۳، ۲۰۲۰). برای پاسخگویی به این مشکلات، محیط جدیدی با عنوان محیط یادگیری تلفیقی^۴، مطرح گردید. این محیط با رویکرد فراگیرمحور و استفاده از ابزارهای توانمند می‌تواند کیفیت یادگیری را ارتقا دهد و از هزینه‌های یادگیری بکاهد و تأکید بیشتری بر جایگاه حرفه‌ای معلمان داشته باشد. همچنین تلفیق یادگیری حضوری و الکترونیکی باعث دسترسی به طیف گسترده‌ای از روش‌ها و سبک‌های یادگیری در جهت توسعه مهارت‌های فراگیران می‌شود (کلیولند^۵ و همکاران، ۲۰۱۷). یادگیری تلفیقی رویکردی است که در آن به ترکیب شیوه‌های ارائه، رسانه‌های ارائه و نظریات آموزشی می‌پردازد (کاور^۶، ۲۰۱۳). باتوجه به شکل ۱، شیوه‌های ارائه به همزمان (حضور در تدریس، گروه‌های کاری) و غیرهمزمان (خود آموزی، یادگیری غیررسمی، آموزش از راه دور) تقسیم می‌شوند. رسانه‌های ارائه نیز شامل برخط (آنلاین) (وب سایت‌ها، نرم افزارهای به اشتراک‌گذاری، ویدئو کنفرانس‌ها، چت، پست الکترونیک و گروه‌های خبری) و غیربرخط (سی‌دی، رسانه‌های چاپی، ویدئو/تلویزیون) می‌شود. نظریات آموزشی نیز شامل رفتارگرایی (تمرین و ممارست، سخنرانی‌ها)، شناخت‌گرایی (سیستم‌های خودآموز، سیستم‌های سازگار) و ساختن‌گرایی (شبیه‌سازی، بازی‌های تربیتی، دنیای کوچک) می‌باشد.

1. Minnesota Technology Demonstration Project
2. Christiawan
3. Elraiss
4. Blended Learning Environment
5. Cleveland
6. Kaur

شکل (۱) حوزه‌های یادگیری تلفیقی (رات ۱ و همکاران ۲۰۰۶)

مدل‌ها، حوزه‌ها، رویکردها و تلفیق‌های گوناگونی، یادگیری تلفیقی را تکمیل کرده‌اند به همین دلیل رسیدن به یک تعریف واحد در این حوزه، کار مشکلی است. اما متداول‌ترین تعریف از یادگیری تلفیقی، تعریف گراهام^۲ (۲۰۰۶) است که عبارتند از: "تلفیقی از آموزش به وسیله رایانه و آموزش چهره به چهره، به صورتی که امکان و فرصت تعامل و بازخورد را در سطوح بالای یادگیری آسان سازد". محیط آموزشی می‌تواند چهره به چهره (حضور) یا برخط (آنلاین) باشد و هدف عمده یادگیری تلفیقی، استفاده از ویژگی‌های مثبت و مزایای هر محیط برای دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری است به شرح زیر است:

مزایای یادگیری چهره به چهره (حضور): فراگیران به همتایان خود، کارشناسان آموزش و مدیران دسترسی دارند. بحث و تمرین گروهی می‌تواند جذابیت بیشتری داشته باشد و علاقه بیشتری به یک موضوع بیفزاید. این یادگیری از فراگیران با ترجیحات یادگیری خاص پشتیبانی می‌کند، به خصوص کسانی که علاقه زیادی به روش‌های بسیار معلم‌محور دارند. همچنین زمینه برای توسعه مفاهیم و نظریات پیچیده یا دشوار را فراهم می‌کند.

مزایای یادگیری به صورت برخط: در این نوع یادگیری، هم معلمان حرفه‌ای و هم فراگیران اجازه دارند تا در مکان‌های مختلف به صورت هم‌زمان حضور داشته باشند و معلمان می‌توانند آموزش را برای مشاهده بعدی، ذخیره کنند که نشان دهنده اهمیت تأکید این محیط بر جایگاه و نقش حرفه‌ای معلمان در این عرصه است. آموزش‌ها معمولاً با ابزارهای جلسات آنلاین انجام می‌شود (سراج و عزه المسکری^۳، ۲۰۱۹). تمرکز کلاس از ارائه‌ای (ارائه و سخنرانی معلم) به یادگیری فعال

1. Rott

2. Graham

3. Siraj and Azzah Al Maskari

تغییر می‌کند. فراگیران می‌توانند مطابق با سبک‌های یادگیری خود، یاد بگیرند؛ به این صورت که مطالب در حالت‌های مختلف به فراگیران ارائه می‌شود و آنها با سرعت و روش یادگیری خود پیش می‌روند. محتوا تعاملی است و به مربی کمک می‌کند تا سطح بالایی از مسئولیت‌پذیری، علاقه و ارزیابی واقعی ایجاد کند (املچنکو^۱، ۲۰۲۰).

باتوجه به نظریات یادگیری مریل^۲، کلر^۳، گانیه^۴، بلوم^۵، کلارک و گری^۶ پنج عنصر مهم یادگیری تلفیقی نمایان می‌شود: وقایع زنده، یادگیری خود گام و منعطف، مشارکت در یادگیری، تشخیص و مواد پشتیبانی عملکرد (کارمان^۷، ۲۰۰۵). خاطرنشان می‌کنیم که عوامل فرهنگی در پذیرش یا رد یادگیری تلفیقی بسیار تأثیرگذار هستند (باربوسا^۸، ۲۰۲۲). برای پذیرش یادگیری تلفیقی در مؤسسات آموزشی می‌بایست: (۱) ساختارهای سازمانی مؤسسات در دسترس باشند و یا اصلاح کردن آن تا با یادگیری تلفیقی همخوانی داشته باشند. به علاوه برنامه‌های آموزشی و فنی را برای معلمان و مدیران تدارک دید. (۲) حس نیاز به بهبود یادگیری و روبروشدن با چالش‌های رشد را در مؤسسات به وجود آوریم. (۳) مؤسسات آموزشی دریافتند که یادگیری تلفیقی و نوآوری‌های آموزشی، فرایندی هستند که نیاز به بهبود مستمر دارند و برای این امر باید به ارزیابی و تصمیم‌گیری بر اساس نتیجه آن پرداخت (بروکوزو و سانچز^۹، ۲۰۲۰). با بررسی پژوهش‌هایی که در پایان‌نامه‌های دکتری درمورد یادگیری تلفیقی انجام شده، می‌توان دریافت که حدود یک‌سوم پژوهش‌ها با طراحی آموزشی و مسائل مربوط به آن سروکار دارند (جفری^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین مؤسسات آموزشی با تجزیه و تحلیل در زمینه یادگیری تلفیقی دریافتند که طراحی آموزشی موضوعی است که بیشترین تولید علمی را دارد (هالرسون^{۱۱}، ۲۰۱۴). به‌طور کلی، دستیابی به یادگیری اثربخش که از نیازهای بنیادی و اساسی انسان است، نیازمند طراحی و برنامه‌ریزی است که به پشتوانه بنیان‌ها و نظریات علمی و عملی انجام شود (سولر^{۱۲}، ۲۰۲۱). طراحی آموزشی مفید، باید پایه نظری محکمی داشته باشد که با استفاده از آن بتوان راهکارهای آموزشی را توجیه کرد؛ اما دانش آموزشی، چارچوب‌های نظری متفاوتی را ارائه می‌دهد. به عقیده سوارتاما^{۱۳} و همکارانش (۲۰۱۹)، نتیجه چارچوب‌های نظری متفاوت، مدل‌های مختلف طراحی آموزشی یادگیری تلفیقی است به مدل‌های عمومی (DDD-

1. Omelchenko
2. Merrill
3. Keller
4. Gagne
5. Bloom
6. Clark and Gery
7. Carman
8. Barbosa
9. Berrocoso and Sanchez
10. Jeffery
11. Halverson
12. Sweller
13. Suartama

¹E, ²ADDIE, ³ASSURE, ⁴MRK, استانداردهای آموزشی (QUALITY MATTERS, INACOL⁵) و مدل‌های خاص طراحی آموزشی (IDM-BHE⁷, BLC⁶) تقسیم می‌شوند. شایان ذکر است که مدل‌های عمومی به دلیل تطبیق پذیری که در زمینه‌های آموزشی دارند، غالب هستند. طراحی آموزشی تعاریف متعددی دارد. اما در بیان کلی، طراحی آموزشی به عنوان یک فرایند سیستماتیک تعریف شده است که کلیه رویدادها را برنامه ریزی می‌کند. در این فرایند عناصری چون تحلیل ویژگی‌های فراگیر، تحلیل محتوای آموزش، تحلیل نیازهای مخاطبین، تعیین اهداف آموزشی، تعیین استراتژی‌های آموزشی، توالی محتوا برای یادگیری منطقی، تعیین نحوه ارزشیابی، تعیین نحوه حمایت و پشتیبانی از فراگیر وجود دارد (وان تاسل و بسکا⁸، ۲۰۲۱). طراحی آموزشی یادگیری تلفیقی، با چهار چالش روبرو است:

۱. داشتن انعطاف در زمان و مکان یادگیری و انتخاب نوع روش یادگیری ۲. برانگیختن تعامل ۳. تسهیل فرایندهای یادگیری دانش آموزان با خودتنظیمی ۴. ایجاد محیطی امن با نگرش‌های مثبت و کمک به انگیزه درونی و خلاقیت (بروکوزو و سانچز⁹، ۲۰۲۰).

در این پژوهش، ضمن بررسی چالش‌های استفاده از طراحی آموزشی، به بررسی فرصت‌های استفاده از طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی پرداخته شده است تا بتوان با طراحی آموزشی مناسب، از فرصت‌ها بهتر استفاده کنیم و چالش‌ها را به نحو بهتری حل کنیم. این چالش‌ها، باعث به وجود آمدن یک چارچوب آموزشی می‌شوند که در این موارد مفید است: (۱) طراحی کردن محیط‌های جدید یادگیری (۲) اشتراک گذاری و ارتباط طرح‌های یادگیری تلفیقی (۳) ارزیابی روش‌های یادگیری تلفیقی

طراحی سؤالات این پژوهش نیز به روش picot انجام شد که شامل سؤالات زیر است:

۱. چه شواهدی مبنی بر کاربرد طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی وجود دارد؟
۲. رویکردهای روش‌شناسی تحقیق در زمینه کاربرد طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی چگونه است؟
۳. فرصت‌ها و چالش‌های استفاده از طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی چیست؟

1. Decde, Design, Develop, Evaluate

2. Analyze, Design, Develop, Implement, Evaluate

3. Analyze learners, State standards and objectives, Selection, Utilize, Require learner participation, Evaluate and revise

4. Kemp's model

5. The International Association for K-12 Online Learning

6. Blended Learning Curriculum

7. Instructional Design Model for Blended Higher Education

8. VanTassel & Baska

9. Berrocoso and Sanchez

روش

این پژوهش، از نظر هدف از نوع پژوهش کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها از نوع پژوهش‌های کیفی است که به روش مرور نظام‌مند و با مدل پریزما انجام شده است. کلمات کلیدی این پژوهش در هفت پایگاه‌داده Scopus, Eric, Web of Science, Springer, Sciencedirect, Wiley Online Library, Taylor and Francis تا ۲۰۲۳ میلادی بررسی شد. جست‌وجوی دستی برای تکمیل کار نیز، در گوگل اسکالر (Google Scholar) انجام گرفت. جهت جست‌وجو از کلیدواژه‌های جدول ۱ و راهبردهای جست‌وجوی مرتبط، در پایگاه‌های داده استفاده شد. به طور مشخص از این عبارت برای جست‌وجو استفاده شد:

“blended learn*” OR “integrated learn*” OR “blended teach*” OR “blended learning enviroment*” OR “Blended learning approach” OR “Blended learning model*” OR “Integrated learning environment*” OR “blended enviroment*” OR “mix* learn* method*” OR “mix* learn* environment*” OR “mix* learn* style*” OR “mix* learn* style*” OR “mix* learn* approach*”
AND
“educational design*” OR “educational design* theory” OR “instructional design*”

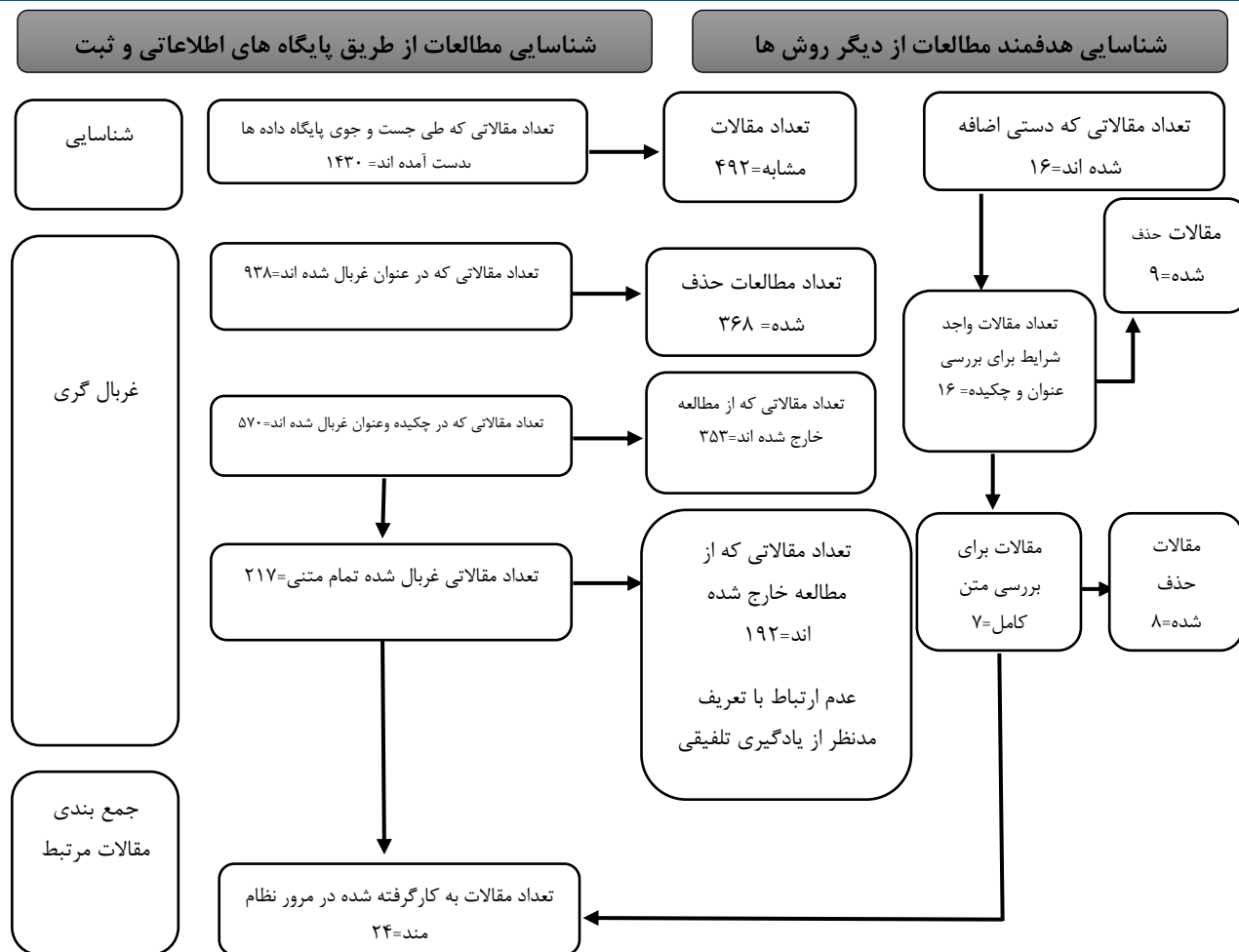
جدول (۱) کلیدواژه‌های جست‌وجو

OR		OR
“blended learn*”	A ND	“educational design*”
“Integrated learn*”		“educational design* theory”
“Blended Teach*”		“instructional design*”
“Integrated teach*”		
“Blended learning enviroment*”		
“Blended learning approach*”		
“Blended learning model*”		
“Integrated learning environment*”		
“blended environment *”		
“mix* learn* method*”		
“mix* learn* environment*”		
“mix* learn* style*”		
“mix* learn* approach*”		

نحوه انتخاب مقالات: با جست‌وجو بر اساس کلیدواژه‌ها و راهبردهای جست‌وجو، به مقالاتی دست یافتیم که کاربرد طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی را ارزیابی می‌کرد. انتخاب مقالات در این مراحل اعمال می‌شد: (۱) غربالگری عناوین مقالات بازبایی شده از مجلات معتبر و همخوانی زیاد مفاهیم آن با موضوع مورد بحث (۲) غربالگری چکیده مقالات اولیه و همخوانی آن با PICOT (۳) بررسی متن کامل تمامی مقالات باقی مانده از غربالگری‌ها.

شایان ذکر است که محدودیت مقالات انتخاب شده از تاریخ انتشار از ۲۰۰۴ تا ۲۰۲۳ میلادی است، ولی برای موقعیت جغرافیایی، سن یا زبان شرکت کنندگان محدودیتی اعمال نشد. معیار اصلی ارزیابی مقالات، ارزیابی بتن و نرم افزار پابلیش اور پریش هارزینگ (Harzing's Publish or Perish) بود.

خروجی جستجوی نظام مند: پس از جستجو بر اساس کلیدواژه‌های یاد شده در پایگاه‌های جستجوهای نامبرده، به تعداد ۱۴۳۰ مقاله دست یافتیم که ۱۶ عدد هم با جستجوی دستی اضافه شد. پس از غربالگری عنوان و چکیده ۲۰۱ مقاله انتخاب و در نهایت با انجام غربالگری متن کامل ۲۴ مقاله مرتبط بررسی شدند. در تحلیل و تفسیر مطالعات توسعه یافته، تکنیک‌های کمی، همبستگی و توصیفی با کاربرد معنایی مطالعه کلیدواژه ترکیب شدند. محتوای موضوعی طبق توضیحاتی که داده شد، انجام شد. تحلیل محتوا نیز با هدف کاهش داده، به صورت کیفی انجام شد. اطلاعات استخراج شده و بررسی شده از مقالات که در عناوین: عنوان مقاله، نویسندگان، سال انتشار، روش مطالعه، نام مجله و نتایج در صفحه گسترده اکسل وارد شد، در نمودار ۱ بیان شده است.

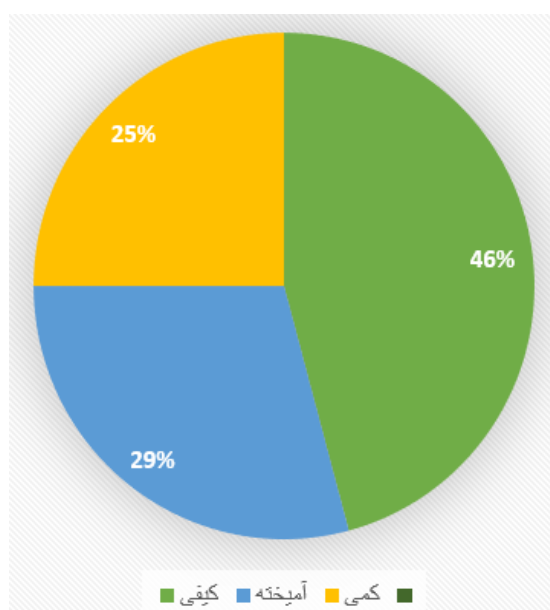

نمودار (۱) نمودار پریزما (۲۰۲۰) برای بررسی‌های مرور نظام مند جدید که شامل جستجو در پایگاه‌های داده، ثبت و سایر منابع می‌شود

یافته‌ها

محتوا: جدول شماره ۳ یک نمای کلی از کاربرد طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی ارائه می‌دهد. مقالات از نظر دامنه متنوع بودند؛ طیف وسیعی را شامل می‌شدند و از انواع مدل‌های طراحی آموزشی در حوزه‌های یادگیری تلفیقی استفاده کردند. در برخی از آنها هم مدل تازه‌ای از طراحی بررسی می‌شد.

روش: در ۲۴ مقاله انتخاب شده به ترتیب بیشترین استفاده را از روش‌های کیفی، آمیخته و کمی داشتند.

شکل (۲) درصد و میزان استفاده از روش‌ها برای مطالعه

در جدول شماره ۲ نیز فراوانی استفاده از این روش‌ها نمایان است.

جدول (۲) فراوانی روش‌های استفاده شده برای مطالعه

روش	کیفی	آمیخته	کمی
فراوانی	۱۱	۷	۶

جامعه: جامعه هدف، مطالعات بررسی‌شده درباره مخاطبان هدف شامل معلمان دانش‌آموزان (آموزش رسمی و غیررسمی)، فراگیران عمومی، مدیران، کارشناسان، استادان دانشگاه و کالج‌ها و دانشجویان در مقاطع کارشناسی و ارشد و دکتری بوده است.

جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۱	تجزیه و تحلیل روندهای تحقیقاتی در پایان‌نامه‌ها و پایان‌نامه‌های مطالعه یادگیری تلفیقی	Jeffery S. Drysdale, Charles R. Graham, Kristian J. Spring, Lisa R. Halverson	2013	کیفی	The Internet and Higher	تجزیه و تحلیل پایان‌نامه‌ها برای دریافتن روند توسعه نظریات، مضامین، روش‌ها و شکاف‌های درون حوزه یادگیری تلفیقی / عملی بودن تحقیقات در زمینه یادگیری تلفیقی، پیشرفت در این حوزه نیازمند رابطه نزدیک و تکرار شونده بین نظریه و عمل است، یادگیری تلفیقی نیازمند چارچوب‌های نظری است. استفاده از دروس بازی‌سازی شده ریاضی برای حل مشکلات گیمیفیکیشن در آموزش / روش تدریس متمایز با فناوری مربوطه، باعث تسهیل درک و ارتباط دانش‌آموزان بین قوانین بازی و دانش می‌شود، برای طراحی آموزشی خوب باید به انگیزه یادگیرنده توجه شود.
۲	کاربرد گیمیفیکیشن در یادگیری تلفیقی در طراحی آموزشی ریاضی ابتدایی	R Hu, J Shang	2018	آمیخته	Blended Learning. Enhancing Learning Success: 11th	استخراج یک طراحی آموزشی برای یک محیط یادگیری تلفیقی از نتایج تحقیقات موجود / پیشنهاد قالب یادگیری معکوس، برای اینکه محیط‌های یادگیری تلفیقی مؤثر باشند به چیزی بیش از تالار گفتگو و ضبط سخنرانی احتیاج دارند، مدارس باید برای استفاده مؤثر از یادگیری تلفیقی تغییرات ساختاری و مدیریتی به وجود آورند.
۳	محیط‌های یادگیری تلفیقی که کار می‌کنند: یک طراحی آموزشی مبتنی بر شواهد برای ارائه مازول‌های مدیریت کیفی	FA Müller, T Wulf	2021	کیفی	The International Journal of Management Education	محیط‌های یادگیری تلفیقی مؤثر باشند به چیزی بیش از تالار گفتگو و ضبط سخنرانی احتیاج دارند، مدارس باید برای استفاده مؤثر از یادگیری تلفیقی تغییرات ساختاری و مدیریتی به وجود آورند.

جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۴	یادگیری تلفیقی - چالش‌ها و آینده آن	M Kaur	2013	کیفی	Procedia-social and behavioral sciences	تعریف یادگیری تلفیقی، روش‌ها و راهبردهای یادگیری تلفیقی و چالش‌ها و مزیت‌های آن/ یادگیری تلفیقی یعنی ترکیب مؤثر مدل تدریس، شیوه ارائه و سبک‌های یادگیری. چالش‌ها به سه دسته تقسیم می‌شوند: چالش‌های فنی (تضمین در استفاده موفقیت‌آمیز فراگیران، پشتیبانی از فناوری مناسب)، چالش‌های سازمانی (نشان دادن مؤثر بودن آموزش تلفیقی به اندازه آموزش سنتی، تعریف مجدد نقش تسهیلگر، مدیریت و نظارت پیشرفت فراگیران) چالش‌های طراحی آموزشی (توجه به نحوه تدریس، مطابقت رسانه با اهداف، تعاملی بودن، تضمین تعهد فراگیر، هماهنگی تمامی عناصر) مزایای یادگیری تلفیقی (تغییر فراگیران از غیرفعال به فعال، فراگیران با سبک‌های یادگیری خود یاد می‌گیرند، باعث علاقه و مسئولیت‌پذیری می‌شود، اجازه شخصی‌سازی و همچنین ارتباط را می‌دهد، دسترسی و انعطاف‌پذیری بیشتر فراگیران و معلمان)

جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۵	توسعه یک مدل طراحی آموزشی برای یادگیری معکوس در آموزش عالی	J Lee, C Lim, H Kim	2017	آمیخته	Educational Technology Research and Development	اجرای یک کلاس جبر توسط مدل یادگیری معکوس/ اجرای یادگیری معکوس باعث افزایش معناداری بلوغ فراگیران در دیدگاه‌های معرفت‌شناختی، دیدگاه‌های ریاضی، رضایت‌ها و تأملات می‌شود.
۶	تأثیر یادگیری تلفیقی و ویژگی‌های فراگیران بر شایستگی دانش‌آموزان: شواهد تجربی در یادگیری موسیقی شرقی	CN Edward, D Asirvatham, MGM Johar	2018	کمی	Education and Information technologies	بررسی تأثیر و اثربخشی یادگیری تلفیقی بر شایستگی هنرجویان و آموزش موسیقی شرقی / این پژوهش تأیید کرد که اغلب از هنرجویان سطح متوسطه از پلتفرم آموزشی ارائه شده برای یادگیری موسیقی استفاده کردند و توانستند متناسب با نیازهای یادگیری موسیقی تصمیم بگیرند و همچنین به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران و معلمان توصیه می‌کند تا برای آموزش دستورالعمل‌های موسیقی از محیط‌های یادگیری تلفیقی استفاده کنند.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۷	بررسی پتانسیل‌های طراحی آموزشی عملکرد محور در یادگیری آنلاین و تلفیقی: دیدگاه دانش‌آموزان	T Miyazoe	2022	کیفی	SN Computer Science	بررسی و روشن کردن پتانسیل‌های طراحی آموزشی بر اساس روش ارزیابی مبتنی بر عملکرد / نتایج روش ارزیابی مبتنی بر عملکرد و نظرسنجی فراگیران نشان داد که طراحی آموزشی مبتنی بر عملکرد تأثیر مثبتی بر فرایند یادگیری دارد و همچنین به استراتژیک‌تر شدن آنها و خودکارآمدی آنها کمک می‌کند و درس را برای فراگیران مرتبط‌تر، قابل قبول‌تر و معتبرتر می‌کند. استفاده از مدل انعکاسی انگیزشی در طراحی دوره الکترونیکی برای آموزش زبان خارجی / مدل انعکاسی انگیزشی و هماهنگی مراحل آن یادگیری را تسهیل می‌کند. رویکرد علمی در طراحی دوره‌ها باعث یادگیری مفهومی مطالب درسی می‌شود.
۸	طراحی آموزشی دوره‌های تلفیقی زبان خارجی	EK Prokhorets, MV Plekhanova, Nina G.Scherbinia	2015	کیفی	Procedia-Social and behavioral sciences	

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۹	طراحی آموزشی با ADDIE و نمونه‌سازی سریع برای یادگیری تلفیقی: اعتبارسنجی و پذیرش آن در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای بنگلادش	SI Shakeel, MA Al Mamun, MFA Haolader	2023	آمیخته	Education and Information technologies	نتایج نشان داد طراحی آموزشی با ADDIE و نمونه‌سازی سریع برای یادگیری تلفیقی می‌تواند یک رویکرد آموزشی معتبر باشد که در زمینه یادگیری تلفیقی برای دانشجویان اجرا شود بررسی رویکردهای معلمان در یادگیری تلفیقی، اهداف آموزشی و طراحی آموزشی آنها / نتایج نشان می‌دهد پذیرش یادگیری تلفیقی متفاوت است و رویکردهای متفاوتی در این مورد دارند. فرهنگ، طراحی آموزشی و زمان که اساتید در اختیار دارند بر یادگیری تلفیقی تأثیرگذار است. آموزش‌های مستمر با محوریت موضوعات اصلی (طراحی آموزشی، تولید محتوا، ارزیابی، نحوه استفاده از سیستم‌های مدیریت یادگیری و استراتژی‌های یادگیری الکترونیکی) بر اعتمادبه‌نفس و مهارت‌های استادان مؤثر است.
۱۰	رویکردهای مربی به یادگیری مدیریت تلفیقی: داستان دو مدرسه تجاری	V Benson, A Kolsaker	2015	کیفی	The International Journal of Management	
۱۱	ادراکات معلمان در حال تدریس در محیط‌های آموزشی تلفیقی عربستان	T Aldosemani, CE Shepherd, DU Bolliger	2019	کیفی	TechTrends	

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۱۲	عملکرد دانش‌آموزان در یادگیری تلفیقی: تفاوت انضباطی و عوامل طراحی آموزشی	MH Vo, C Zhu, AN Diep	2020	کمی	Journal of Computers in Education	بررسی تفاوت تأثیری که یادگیری تلفیقی در رشته‌های سخت (رشته‌هایی که پژوهش‌های دانش‌بنیان دارند) و نرم (رشته‌هایی که پژوهش‌های کاربردی دارند) دارد/ نتایج نشان داد که دانش‌آموزان در رشته‌های نرم نمرات بالاتری کسب کردند. پس تفاوت‌های انضباطی تأثیرگذار است و باید در طراحی آموزشی در نظر گرفته شود.
۱۳	توسعه مواد آموزشی آموزش الکترونیکی بر اساس یادگیری تلفیقی	A Kristanto, A Mariono	2017	آمیخته	International Education Studies	امکان‌سنجی و اثربخشی توسعه مواد آموزشی آموزش الکترونیکی مبتنی بر یادگیری تلفیقی در آموزش توسعه رسانه صوتی تصویری/ نتایج نشان داد که توسعه طراحی آموزشی تلفیقی آموزش توسعه رسانه صوتی رادیویی برای رشته‌های برنامه درسی و فناوری آموزشی قابل استفاده است.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۱۴	طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی: مبانی نظری و رهنمودهایی برای عمل	Jesús Valverde-Berrocoso and María Rosa Fernández-Sánchez	2020	کیفی	Blended Learning: Convergence between Technology and Pedagogy	یادگیری تلفیقی مفهوم فرایند یاددهی-یادگیری را تغییر می‌دهد. برای موفق شدن در آموزش دیجیتال باید موارد زیر را رعایت کرد: سرمایه‌گذاری در طراحی آموزشی، تحقیقات آموزشی و ابزار و شایستگی‌های آنها، آموزش کامل و کافی به کارکنان آموزشی و درگیری کامل آنها، تجزیه و تحلیل درست برای ارزیابی، معرفی مدل‌های ARCS، UDL، TPACK و CoI برای یادگیری تلفیقی
۱۵	یک تجربه یادگیری تلفیقی	A Gecer, F Dag	2012	کمی	Educational Sciences: Theory and Practice	نتایج نشان داد اجرای دوره یادگیری تلفیقی و فعالیت‌های الکترونیکی بر یادگیری و ارزشیابی دانش‌آموزان تأثیر مثبت داشت و دانش‌آموزان بیان کردند که یادگیری تلفیقی از فعالیت و مشارکت آنها حمایت می‌کنند.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۱۶	به‌کارگیری روش‌های طراحی آموزشی برای بهبود اثربخشی یادگیری تلفیقی	T Gumennykova, V Pankovets, M Liapa, V Miziuk, N Gramatyk, L Drahiieva	2020	کمی	International Journal	نتایج این مقاله تأکید می‌کند بر تکنیک‌هایی از یادگیری تلفیقی که زمان مطالعه آنلاین و سنتی را تفکیک می‌کند و با طراحی آموزشی و برداشتن گام‌های مناسب و به‌موقع می‌توان اثربخشی فرایند آموزشی را افزایش داد. طراحی آموزشی این امکان را فراهم می‌کند که با فناوری اطلاعات مدرن از مطالب آموزشی به‌صورت مفید و مؤثر استفاده کرد
۱۷	تئوری‌های تلفیقی برای طراحی آموزشی: ایجاد و اجرای مدل ساختار، محیط، تجربه و افراد (SEEP)	KA Wold	2011	آمیخته	Computer Assisted Language Learning	استفاده از مدل ساختار، تجربه، محیط و افراد برای یادگیری زبان انگلیسی باعث یادگیری بهینه و قرارگرفتن در مسیر موفقیت شد. برای کاهش بار شناختی می‌توان از آموزش تلفیقی استفاده کرد که اطلاعات را در فواصل زمانی منظم به یادگیرنده منتقل می‌کند.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۱۸	مشارکت یادگیری از طریق ترویج علاقه موقعیتی در یک محیط یادگیری تلفیقی	YK Hui, C Li, S Qian, LF Kwok	2019	کمی	Journal of Computing in Higher Education	نتایج نشان داد با به‌کارگیری نظریات خود تعیینی و علاقه باعث بهبود نتایج یادگیری می‌گردد که کاربرد این نظریات در یادگیری تلفیقی همخوانی زیادی دارد.
۱۹	در مورد مدل آموزشی یک برنامه یادگیری تلفیقی برای توسعه دانش ریاضی برای تدریس	S Martínez, F Guíñez, R Zamora, S Bustos, B Rodríguez	2020	آمیخته	ZDM International Journal on Mathematics Education	مدلی که برای تدریس ارائه شد (مدل دانش ریاضی برای تدریس) نشان داد که محیط یادگیری تلفیقی می‌تواند این امکان را برای یادگیرنده فراهم کند که تجارب تعاملی داشته باشند و عمیقاً در یادگیری و فهم ریاضی درگیر شوند و درعین حال خود معلم در زمینه یاد می‌گیرد و باعث تسهیل کاربرد دانش می‌شود.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۲۰	درک دانش‌آموزان از اجرای یادگیری تلفیقی گسترده: اثرات طراحی آموزشی و تعامل	MW Barbosa	2022	کیفی	Interactive Learning Environments	نتایج نشان داد که طراحی آموزشی بر آموزش تأثیر مثبت دارد خصوصاً زمانی که تعامل نقش داشته باشد. همچنین عوامل فرهنگی در استفاده از یادگیری تلفیقی بسیار تأثیرگذار است.
۲۱	رویکردهای آموزشی و طراحی آموزشی برای تقویت یادگیری خود راهبر دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی تلفیقی	D Adinda, N Mohib	2020	کیفی	Electronic Journal of eLearning	نتایج نشان داد که محیط‌های یادگیری تلفیقی یادگیرنده‌محور متمرکز بر ایجاد دانش، ارائه حمایت‌های فنی و انسانی، حمایت از تعاملات بین‌فردی و فراهم کردن امکان دسترسی به منابع خارجی است. همچنین حمایت از تفکر انتقادی، انعکاس و درک آنها از موضوع یاد گرفته شده برای تبدیل شدن به یادگیرندگان خود راهبر کفایت ندارد و مدیریت تعامل آنلاین در تقویت یادگیری خود راهبر اهمیت دارد.

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۲۲	طراحی آموزشی فرایند حل مسئله خلاق در زمینه یادگیری تلفیقی در آموزش عالی	P Setyosari, D Kuswandi, S Ulfa	2023	آمیخته	Electronic Journal of e-Learning	با توجه به فرایند حل مسئله خلاق می‌توان این نتیجه را گرفت که یادگیری تلفیقی معتبر و کاربردی است و در بهبود مهارت‌های تفکر یادگیرندگان مؤثر است. همچنین فرایند حل مسئله خلاق برای استفاده از طریق پشتیبانی از امکانات آموزش الکترونیکی مبتنی بر Moodle بسیار مناسب است؛ زیرا می‌تواند تعادل تفکر همگرا و واگرا را در فرایند حل مسئله تسهیل و بهینه کند. یادگیری تلفیقی یک طراحی آموزشی فراگیر محور است و با ادغام یادگیری چهره‌به‌چهره و رویکردها و فناوری‌های آنلاین باعث مشارکت و بهبود یادگیری می‌شود؛ زیرا به فراگیر کمک می‌کند تا موضوع درس را درک کند، بتواند اطلاعات را کشف کند و تعامل و مشارکت داشته باشد و با دیگران ارتباط برقرار کند. مزیت طراحی آموزشی یادگیری تلفیقی در این است که انعطاف‌پذیر است و ارتباطات و بحث را بهبود می‌بخشد و مهارت‌های اکتشافی، خلاقیت و تفکر فراگیران را بهبود می‌بخشد.
۲۳	مشارکت دانش‌آموز در طراحی آموزشی یادگیری تلفیقی: یک مطالعه تحلیلی	S KK, AA Maskari	2019	کیفی	learning and teaching in higher education journal	

ادامه جدول (۳) مطالعات گنجانده شده در مرور نظام‌مند

ردیف	عنوان مقاله	نویسندگان	سال	روش مطالعه	نام مجله	نتایج
۲۴	تأثیر یادگیری آنلاین در مقابل یادگیری تلفیقی در توسعه مهارت‌های زبان انگلیسی توسط دانشجوی پرستاری: یک مطالعه تجربی	Hossein Moradimokhles and Gwo-Jen Hwang	۲۰۲۰	کمی	Interactive Learning Environments	نتایج نشان داد که گروه یادگیری تلفیقی بهتر از سایر گروه‌ها در توسعه مهارت‌های عمومی انگلیسی عمل کرد. این نتایج پیامدهای آموزشی برای طراحان برنامه درسی، توسعه‌دهندگان برنامه‌های آموزشی برای پرستاران آینده، تولیدکنندگان مواد و همه کسانی که در آموزش پرستاری دخیل هستند، دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر، یک نمای کلی از وضعیت فعلی تحقیقات در یادگیری تلفیقی را ارائه می‌دهد که بر اساس داده‌های موجود در پایگاه‌های داده‌های بیان شده، در چند سال گذشته تأثیر می‌گذارد. مطابق با آنچه که به‌عنوان سؤالات مرور نظام‌مند مطرح شد، در پرسش اول این مرور نظام‌مند به شواهدی مبنی بر کاربرد طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی پرداخته شد. در بررسی مقالات عنوان شده در این پژوهش مشاهده می‌گردد که برنامه‌ریزی‌های مورد اقدام و عملکردهای مدارس، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در طول زمان و به‌ویژه در دوران کرونا و پساکرونا متفاوت شده و از روند قبلی خود کمی فاصله گرفته است و کانون توجهات به سمت یادگیری تلفیقی بوده است. در این بین با انجام طرح‌ها، پژوهش‌ها و آزمایش‌هایی به کاربردهای طراحی آموزشی در یادگیری تلفیقی و ضرورت استفاده از طراحی آموزشی مناسب برای رسیدن به هدف‌های یادگیری تلفیقی پی برده‌اند.

مطابق با آنچه که در چند سال اخیر به‌عنوان پیشرفت‌های این حوزه ارائه شده است. می‌توان به بهبود مشارکت در یادگیری تلفیقی، بهبود نسبی یادگیری فراگیران، بهبود بحث‌ها و ارتباطات، دستیابی بهتر به اهداف یادگیری، کاهش روحیهٔ انزوا در فراگیران، بهبود قدرت تحلیل و نقد فراگیران، افزایش نسبی تعداد فراگیران، بهبود مهارت‌های اکتشافی و تفکر انتقادی و خلاقیت و حل مسئله فراگیران، افزایش نرخ موفقیت تحصیلی، کاهش نرخ ترک تحصیل، کمک به شکل‌گیری یادگیری معنادار، بهبود خود‌هدایتگری و خودتنظیمی، افزایش ثمربخشی و بهره‌وری هزینه، افزایش اثربخشی آموزش و برطرف‌شدن نیازهای آموزشی با تأکید بر نقش حرفه‌ای معلم، به دلیل تطبیق آموزش با نیازها در این محیط اشاره کرد.

در مورد پرسش دوم می‌توان بیان کرد که پژوهش‌ها در طی سال‌ها، از روش‌های کمی به کیفی و بعد به روش آمیخته روی آورده‌اند. می‌توان دلیل تغییر از روش کمی به روش‌های کیفی و پس از آن آمیخته را، نیاز به بینش و درک عمیق‌تر، پیچیدگی پرسش‌های پژوهشی معاصر، شناخت ضعف‌های رویکردهای کمی و حتی پیشرفت در روش‌های پژوهشی دانست. پژوهشگران می‌توانند با پذیرش روش‌های کیفی و آمیخته، به درک جامع‌تری از موضوعات دست یابند و در نهایت به یافته‌هایی قوی‌تر و کاربردی‌تر استناد سازی کنند. همچنین بیشتر از روش پیمایشی و بعد از آن از روش‌های مروری و تحلیل محتوا استفاده کردند که دلیل این امر نیز می‌تواند ماهیت موضوعی پژوهش‌ها باشد. با توجه به بررسی‌های انجام شده، مطالعات و پژوهش‌ها در زمینهٔ کاربرد طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی، در جهت حل چالش‌ها و مسائل و همچنین کمک به کاربرد بهتر و دستیابی به نتایج بهتر در یادگیری و آموزش بوده است.

درمورد پرسش سوم نیز، فرصت‌ها و چالش‌ها هنگام استفاده از طراحی آموزشی با استفاده از ماتریس SWOT دیوید (۱۳۹۰) که ابزار مهمی برای مقایسهٔ اطلاعات است و به تحلیل نقاط قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها می‌پردازد، انجام شد. نقاط قوت به عناصر داخلی که سبب برتری از سایر شده‌است، اشاره دارد. نقاط ضعف عناصر داخلی هستند که در موفقیت و رشد تداخل ایجاد می‌کند. فرصت‌ها، عوامل خارجی هستند که یک مزیت رقابتی دارند تا به‌وسیلهٔ آن به اهداف خود برسد. تهدیدها عواملی هستند که پتانسیل آسیب‌زدن را دارند و مانعی برای رسیدن به اهداف هستند (هیونگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۹).

نقاط قوت: از نقاط قوت یادگیری تلفیقی می‌توان به توجه زیادی که به استفاده از طراحی آموزشی و نظریات آموزشی آن دارد اشاره کنیم. از نقاط قوت دیگر می‌توان به: ۱. استفادهٔ بهتر از فناوری اطلاعات و ارتباطات ۲. ارتقا دانش و مهارت ۳. فراهم کردن امکان یادگیری مادام‌العمر ۴. افزایش تعداد فراگیران ۵. عدم استفاده از روش سخنرانی که مورد نقد بسیاری از طراحان آموزش، کارشناسان و فراگیران است ۶. امکان استفاده در هر زمان و مکان ۷. استفاده از رویکردهای

1 Hiong

سیستمی ۷. توجه به راهبردهای یادگیری ۸. توجه به جایگاه حرفه‌ای معلمان. انعطاف‌پذیری که محیط‌های یادگیری تلفیقی وجود دارد، می‌تواند دلیل مناسبی برای این نقاط قوت باشد. نقاط ضعف: اگرچه استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای اکثر مدرسان و فراگیران یک نقطه قوت است، اما برای برخی از استادان و فراگیران کم‌صلاحیت نیز تهدید محسوب می‌شود. بی‌کفایتی آنها در کسب مهارت‌های مهم و جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات، می‌تواند مانع بزرگی برای آنها در برگزاری و شرکت در دوره‌ها ایجاد کند. همچنین درس‌افزارهای استاندارد می‌تواند امکان تعامل فراگیر بامحتوا و با دیگر فراگیران را فراهم کند، وجود ندارد که مانع بزرگی محسوب می‌گردد. از طرفی کمبود بودجه و حمایت نیز می‌تواند مانعی برای این آموزش باشد.

فرصت: جهت پیشرفت بیشتر این حوزه می‌توان از ترکیب متفاوت فناوری‌ها، شیوه‌ها، رسانه‌ها و نظریات مرتبط با یادگیری تلفیقی استفاده شود که در راستای بهبود عملکرد مفید هستند. قطعاً با توجه دقیق‌تر به حوزه یادگیری تلفیقی امکان گسترش فعالیت با استفاده از طراحی آموزشی وجود دارد و بزرگ‌ترین پیشنهاد نیز اجرا در بخش آموزش عالی و به‌خصوص تحصیلات تکمیلی است. پس از تجربه همه‌گیری کرونا و در کنار آن تجربه آموزش الکترونیکی و مجازی، گسترش یادگیری تلفیقی، می‌تواند حتی فضای رقابتی را ایجاد کند. همچنین بزرگ‌ترین فرصتی که طراحی آموزشی در اختیار یادگیری تلفیقی قرار می‌دهد دقت و اطمینان بالا در حصول هدف و همچنین هزینه مناسب در به‌کارگیری آن است که می‌توان با کم‌ترین هزینه، بیش‌ترین امکانات و دسترسی‌ها را در اختیار فراگیران قرار دهد.

تهدید: یکی از بزرگ‌ترین تهدیدها بر اساس بررسی‌های صورت‌گرفته، نقض حریم خصوصی مشخص می‌باشد. تهدید دیگر محدودیت‌های فنی ناشی از ابزارهای دیجیتالی است. یادگیری ترکیبی تنها با وجود اتصال به اینترنت قابلیت انجام دارد به‌ویژه زمانی که از کنفرانس ویدئویی استفاده شود؛ لذا به اینترنت مناسب نیاز دارد. شایان‌ذکر است که باتوجه‌به برنامه‌های آموزشی فعلی، بکار بردن این آموزش نیازمند طراحی دوباره دوره‌ها و برنامه‌ها است و هزینه مالی و زمانی به همراه دارد. از دیگر تهدیدها می‌توان به کیفیت آموزش اشاره کرد که برای اجرای صحیح این برنامه نیازمند نظارت و بررسی هستیم تا بتوانیم از کیفیت آموزش اطمینان حاصل کنیم.

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی یک زمینه مطالعاتی است که علاقه آن، طی دهه گذشته به طور تصاعدی افزایش یافته است و عنصر طراحی آموزشی یکی از عناصر حیاتی محیط‌های یادگیری تلفیقی برای معلمان حرفه‌ای محسوب می‌شود. همچنین تحلیل پژوهش‌های انتخاب‌شده بر اساس معیارهای موردنظر، حاکی از کاربرد اثربخش انواع الگوهای طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی جهت رسیدن به اهداف آموزشی در سطوح مختلف یادگیری دارد. همچنین نوع رویکردی که معلمان در طراحی آموزشی در محیط‌های یادگیری تلفیقی انتخاب می‌کنند در میزان تحقق انواع اهداف یادگیری فراگیران تأثیر

دارد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که تسلط بر حوزه طراحی آموزشی، تکنیک‌های قدرتمندی برای تجزیه و تحلیل محیط‌های یادگیر تلفیقی، برای برنامه‌ریزان نظام آموزشی فراهم می‌کند که ظرفیت‌های مناسبی در خرد جمعی و رویکرد سیستمی یادگیری ایجاد می‌کند. کاربست نتایج حاصل از پژوهش حاضر ضمن رشد اطلاعات پیرامون طراحی آموزشی و محیط یادگیری تلفیقی در نظام آموزش رسمی و غیررسمی برای معلمان حرفه‌ای، ضرورت این حوزه حیاتی را متوجه سیاست‌گذاران سازمان‌های آموزشی می‌کند تا در راستای تدوین برنامه جامع در حوزه مذکور، گام‌های اصولی و اثربخش مبتنی بر الگوهای استاندارد جهانی بردارند. از محدودیت‌های پژوهش می‌توان به نبود یک پایگاه داده تخصصی داخلی در رابطه با حوزه طراحی آموزشی، محیط‌های یادگیری تلفیقی و پژوهش‌های مرتبط با آن اشاره نمود. شایان ذکر است پژوهش حاضر، بر اساس کلمات کلیدی مدنظر پژوهشگر انجام شده است؛ بنابراین امکان بی‌توجهی به برخی مطالعات مرتبط، وجود دارد. در نهایت پیشنهاد می‌شود پژوهشگران، پژوهش‌های عمیق‌تری در حوزه طراحی محیط یادگیری تلفیقی داشته باشند. همچنین، این پژوهش بر اساس مدل پریزما انجام شد؛ لذا به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، از مدل‌های دیگر استفاده نمایند.

مشارکت نویسندگان

در طرح پژوهش حاضر، مقدمه و جمع‌آوری مقالات توسط نویسنده اول و راهبردهای انتخاب مقالات برگزیده، بحث و نتیجه‌گیری توسط نویسنده دوم انجام پذیرفت.

تشکر و قدردانی

از تمامی افراد و استادانی که در ارتقای کیفیت علمی پژوهش حاضر نقش داشته‌اند و ما را همراهی نموده‌اند، قدردانی و سپاسگزاری می‌شود. از حمایت مالی دانشگاه بوعلی سینا نیز مراتب امتنان به عمل می‌آید.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط پژوهشگران بیان نشده است.

References

- Aldosemani, T., Shepherd, C. E., & Bolliger, D. U. (2019). Perceptions of instructors teaching in Saudi blended learning environments. *TechTrends*, 63, 341-352.
- Adinda, D., & Mohib, N. (2020). Teaching and instructional design approaches to enhance students' self-directed learning in blended learning environments. *Electronic Journal of eLearning*, 18(2), 162-174.

- Attaran, M.(2015). Computers and education: *theoretical and practical foundations of computers Education*. Tehran: Mihrab Qalam.[In Persian].
- Barbosa, M. W. (2022). Students' perceptions of an extensive blended learning implementation: the effects of instructional design and interaction. *Interactive Learning Environments*, 1-20.
- Benson, V., & Kolsaker, A. (2015). Instructor approaches to blended learning: A tale of two business schools. *The International Journal of Management Education*, 13(3), 316-325.
- Carman, J. M. (2005). Blended learning design: Five key ingredients. *Agilant Learning*, 1(11), 1-10.
- Cleveland-Innes, M., Ostashewski, N., Mishra, S., Gauvreau, S., & Richardson, G. (2017). TEL MOOC participant response to the community of inquiry theoretical framework. In *Presentation for the Teaching in a Digital Age-Re-thinking Teaching & Learning conference, International Council for Open and Distance Education, Toronto, ON*.
- Christiawan, P. I. (2021, January). The drawbacks of learn from home: A student perspective. In *ICLSSE 2020: Proceedings of the 2nd International Conference on Law, Social Sciences and Education, ICLSSE 2020, 10 November, Singaraja, Bali, Indonesia* (p. 314). European Alliance for Innovation.
- Drysdale, J. S., Graham, C. R., Spring, K. J., & Halverson, L. R. (2013). An analysis of research trends in dissertations and theses studying blended learning. *The Internet and Higher Education*, 17, 90-100.
- Edward, C. N., Asirvatham, D., & Johar, M. G. M. (2018). Effect of blended learning and learners' characteristics on students' competence: An empirical evidence in learning oriental music. *Education and Information Technologies*, 23, 2587-2606.
- Elraiss, Y. A. (2021). The Reality of Using E-learning Strategies to Improving the Learning of Mathematics for Undergraduate Students. *International Journal of Higher Education*, 10(3), 1-75.
- Gecer, A., & Dag, F. (2012). A blended learning experience. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 438-442.
- Gumennykova, T., Pankovets, V., Liapa, M., Miziuk, V., Gramatyk, N., & Drahiiieva, L. (2020). Applying instructional design methods to improve the effectiveness of blended-learning. *International Journal of Management*, 11(5).
- Halverson, L. R., Graham, C. R., Spring, K. J., Drysdale, J. S., & Henrie, C. R. (2014). A thematic analysis of the most highly cited scholarship in the first decade of blended learning research. *The internet and higher education*, 20, 20-34.
- Hiong, S. N., Sedik, Y. B., Umbit, A. A. F., Yann, L. B., Leong, L. K., & Abdullah, A. A. (2019). A SWOT-Thematic Analysis of Blended Learning Practices at Institute of Teacher Education Malaysia. *DEStech Transactions on Social Science, Education and Human Science*.

- Hu, R., & Shang, J. (2018). Application of gamification to blended learning in elementary math instructional design. In *Blended Learning. Enhancing Learning Success: 11th International Conference, ICBL 2018, Osaka, Japan, July 31-August 2, 2018, Proceedings 11* (pp. 93-104). Springer International Publishing.
- Hui, Y. K., Li, C., Qian, S., & Kwok, L. F. (2019). Learning engagement via promoting situational interest in a blended learning environment. *Journal of Computing in Higher Education*, 31, 408-425.
- Kaur, M. (2013). Blended learning-its challenges and future. *Procedia-social and behavioral sciences*, 93, 612-617.
- KK, S., & Maskari, A. A. (2019). Student engagement in blended learning instructional design: an analytical study. *Learning and Teaching in Higher Education: Gulf Perspectives*, 15(2), 61-79.
- Krstanto, A., & Mariono, A. (2017). The Development of Instructional Materials E-Learning Based on Blended Learning. *International Education Studies*, 10(7), 10-17.
- Lee, J., Lim, C., & Kim, H. (2017). Development of an instructional design model for flipped learning in higher education. *Educational Technology Research and Development*, 65, 427-453.
- Müller, F. A., & Wulf, T. (2021). Blended learning environments that work: An evidence-based instructional design for the delivery of qualitative management modules. *The International Journal of Management Education*, 19(3), 100530.
- Miyazoe, T. (2022). Exploring the Potentials of Performance-Centred Instructional Design in Online and Blended Learning: Students' Perspectives. *SN Computer Science*, 3(4), 270.
- Martínez, S., Guíñez, F., Zamora, R., Bustos, S., & Rodríguez, B. (2020). On the instructional model of a blended learning program for developing mathematical knowledge for teaching. *ZDM*, 52, 877-891.
- Moradimokhles, H., & Hwang, G. J. (2022). The effect of online vs. blended learning in developing English language skills by nursing student: An experimental study. *Interactive Learning Environments*, 30(9), 1653-1662.
- Moradi Mokhlas, H., Mokhtabad Amrai, S. M., Rashidi, Sadegh. (2013). Comparison of the effectiveness of designing integrated learning environments by programmatic and creative pedagogical theater methods. *Performing Arts and Music Journal*, 4(7), 29-40. [In Persian].
- Омельченко, Ю. В. (2020). BLENDED LEARNING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING: CHALLENGES AND WAYS TO OVERCOME. *Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність*, 482.
- Prokhorets, E. K., Plekhanova, M. V., & Scherbinina, N. G. (2015). Instructional design of foreign language blended courses. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 215, 161-169.
- Suartama, I. K., Setyosari, P., Sulthoni, S., & Ulfa, S. (2019). Development of an instructional design model for mobile blended learning in higher

education. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (Online)*, 14(16), 4.

Setyosari, P., Kuswandi, D., & Ulfa, S. (2023). Creative Problem Solving Process Instructional Design in the Context of Blended Learning in Higher Education. *Electronic Journal of e-Learning*, 21(2), 80-97.

Shakeel, S. I., Al Mamun, M. A., & Haolader, M. F. A. (2023). Instructional design with ADDIE and rapid prototyping for blended learning: validation and its acceptance in the context of TVET Bangladesh. *Education and Information Technologies*, 28(6), 7601-7630.

Sweller, J. (2021). Instructional design. In *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science* (pp. 4159-4163). Cham: Springer International Publishing.

Valverde-Berrocso, J., & Fernández-Sánchez, M. R. (2020). Instructional design in blended learning: Theoretical foundations and guidelines for practice. *Blended Learning: Convergence between Technology and Pedagogy*, 113-140.

Vo, M. H., Zhu, C., & Diep, A. N. (2020). Students' performance in blended learning: disciplinary difference and instructional design factors. *Journal of Computers in Education*, 7(4), 487-510.

VanTassel-Baska, J., & Baska, A. (2021). *Curriculum planning and instructional design for gifted learners*. Routledge.

Wold, K. A. (2011). Blending theories for instructional design: creating and implementing the structure, environment, experience, and people (SEEP) model. *Computer Assisted Language Learning*, 24(4), 371-382.